

REDAKČNÍ ÚVODNÍK / EDITORIAL COMMENT

Orální historie interdisciplinární, smyslová, riskantní i překračující hranice / Interdisciplinary, Sensual, Risky and Bordercrossing Oral History

Tatána Součková

Překračování hranic geografických, mentálních i těch oborových bylo první asociací, která se mi vynořila v myslí, když jsem uvažovala nad tím, jak pojmut úvodní slovo k druhému letošnímu číslu našeho periodika. Hranice mohou mít celou řadu podob a stejně tak mohou být mnoha různými způsoby vymezovány, měněny a posouvány. Právě pomyslné podávání si rukou a zajímavé formy spolupráce hranicím navzdory bychom ve světě vědy nazvali interdisciplinaritou, která je orální historii jako oboru vlastní a která jej posouvá teoreticky i metodologicky k novým východiskům a badatelským přístupům. Děje se tak nejen na stránkách tuzemských i zahraničních publikací či na domácích fórech. Nezastupitelnou roli v předávání nejnovějších trendů mají mezinárodní symposia a konference. Na některé z nich bychom čtenáře rádi upozornili.

Prvním důležitým setkáním příznivců orální historie bude XX IOHA Congress, který se uskuteční ve dnech 18.-21. 6. 2018 ve finském univerzitním městě Jyväskylā. Jubilejní dvacátý ročník se opírá o široké spektrum témat, které jsou zastřešeny názvem *Memory and Narration*. Paleta nabízených tematických okruhů je skutečně pestrá a reflektuje obor v celé jeho šíři, od zpracování archivního materiálu, přes problematiku folklóru či genderu až k metodologickým inovacím a již zmiňované interdisciplinaritě.

Druhá mezinárodní konference, která si zasluhuje pozornost odborné, ale i laické veřejnosti nese výrazný název *Dangerous Oral Histories: risks, responsibilities and rewards*. Organizátoři, kterými jsou irská Oral History Society a Oral History Network in Ireland, pozvou v posledním červnovém týdnu roku 2018 do Belfastu referující zainteresované v problematice etiky orálně historického výzkumu. Témata,

jimž bude věnována pozornost, jsou nejen nadmíru atraktivní, ale především velice aktuální. Je to právě etika výzkumu, která významně zasahuje do badatelské praxe a zejména do následné prezentace dosažených výsledků. Historici soudobých dějin se velmi často ocitají před otázkou, do jaké míry mohou ohrozit soukromí své i svých respondentů či jak hovořit o kontroverzních tématech. Balancují tak často na hraně vědecké etiky, ale i vlastního svědomí, což nás odkazuje na již zmiňované vyjednávání a promyšlení teoretických a praktických hranic oboru. Zajímává a inspirativní témata se však snažíme přinášet i my, a to v oblasti vlastního výzkumu i nových teoretických východisek.

Do sféry překračování hranic disciplíny a budování pomyslných mostů mezi antropologickými a orálně historickými přístupy nás ve své studii s názvem *Projist se k minulosti: teoreticko-metodologická úvaha o vztahu jídla a paměti* zavede Gabriela Fatková. Spolu s autorkou se přeneseme do světa smyslového vnímání a vzpomínek, které nás spojují s chutěmi a vůněmi dětství či mládí. Budeme se zamýšlet nad tím, jaké situace v nás může evokovat jídlo a jeho konzumace a jak tyto aspekty mohou posloužit coby důležitý faktor při realizaci orálně historického výzkumu.

Mária Ďurkovská ze Spoločenskovedného ústavu CSPV SAV v Košicích školstvo prostřednictvím detailní analýzy archivního materiálu i vydaných pramenů a literatury vykresluje obraz fungování vybraných východoslovenských gymnázií v bouřlivých letech 1944-1948. Byla to doba změny nejen geografických hranic, ale především sociálně-politického směřování společnosti, které bylo mnohdy doprovázeno prudkými transformacemi. Reformy slovenského školství, jeho zestátnování a procesy s ním spojené jsou jejich zajímavým dokladem.

Tradiční historickou studií je příspěvek *Zločin udavačství a MLS Litoměřice 1945 – 1948* od Zuzany Hrubéšové. Závěrečná studie Naděždy Morávkové pak představuje klasický přístup orální historie a tou je jednoznačně biografie. Tentokrát nám představuje život a dílo JUDr. Josefa Krofty, plzeňského bankéře a politika, který je významnou regionální postavou, byť neprávem historicky pozapomenutou.

Ať už naši čtenáři patří mezi ty, kteří hranice odvážně boří, nebo naopak ty, kteří raději střeží jejich zachování, doufáme, že MEMO 2/2017 zaujme svým obsahovým záběrem a naplní co nejširší skupinu příznivců orální historie.